

vody dovolání nikterak vyvráceny, případně odůvodněn. Odkazuje se na tyto důvody. K vývodům dovolání podotýká se toto: Odvolací soud zjistil všechny pro rozhodnutí sporu důležité okolnosti. Co se týče právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), je mylný názor dovolatelky, že, ana jí podle § 141 obč. zák. náleží péče o zdraví dítěte, byla povolána voliti lékaře, který provede operaci, a že, když pominula pokladniční lékaře, mezi nimiž byli také, jak jest zjištěno, odborníci, a volila jiného odborníka, jest žalovaný jako otec onemocnělé dcery Růženy B-ové povinen jí náklad spojený s operací a s pobytem v sanatoři nahraditi (§ 1042 obč. zák.). Zákon, stanově v § 141 obč. zák., že matce především náleží opatrovati dítě na těle a na zdraví, mínil tím osobní péči matky o zdraví a o tělo dítěte, nikoli, že matce v případě onemocnění dítěte náleží určit, co jest zaříditi, komu léčení svěřiti. Pověřila-li žalobkyně o své újmě léčením dcery jiného lékaře než lékaře z nemocenské pojišťovny, na něhož měla dcera nárok, a vznikl-li tím náklad, jehož, jak bylo zjištěno, nebylo zapotřebí, nemůže žalobkyně oprávněně požadovati náhradu léčení na žalovaném z důvodu, že za něho učinila náklad po zákonu mu náležející (§ 1042 obč. zák.). Zamítnuv žalobu, odvolací soud nepochybil.

Čís. 10155.

Určovací žaloba (§ 228 c. ř. s.).

Na soudu jest, by z úřadu zkoumal, zda žalobce má na požadovaném určení nutkavý právní zájem. Soud vyšší stolice může žalobu pro nedostatek tohoto zájmu zamítnouti, třebaš procesní soud tento nedostatek přehlédl nebo byl jiného právního názoru a v odvolání jest se domáháno zamítnutí žaloby z jiného právního důvodu.

Nezáleží na tom, zda žalobce tvrdil právní zájem, nýbrž na tom, zda má nutkavý právní zájem, zda přednesl a při popření prokázal skutkové okolnosti, z nichž právní zájem vyvěrá.

Tím, že žalobce přednesl skutečnosti, dokazující jeho hospodářský zájem na navrhovaném určení, prokázal po případě i zájem právní.

Kde se určovací žalobou zjednává pevný právní základ pro právní vztahy stran, jest přípustná bez ohledu na to, zda lze žalovati i o plnění.

(Rozh. ze dne 19. září 1930, Rv I 418/30.)

Žalobě, by bylo uznáno právem, že se smlouva stran ze dne 25. ledna 1917 zrušuje jako neplatná, procesní soud první stolice vyhověl. Odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Žalobou domáhá se žalobkyně výroku, že se smlouva mezi ní a žalovaným ze dne 25. ledna 1917 zrušuje jako neplatná. Více žalobkyně nežádá a žalobní prosba nesměřuje k plnění žalovaného, nýbrž omezuje se na to, by byla vyslovena neplatnost smlouvy, jakž i odvolatelova odpůrkyně při ústním jednání odvolacím výslovně přiznala. Zrušení smlouvy pro její neplatnost, jak žádá žalobkyně, bez současného zrušení jejích následků a na-

vrácení ve stav, jak byl před smlouvou, jest pouhým zjištěním, že k platné smlouvě nedošlo. Tímto zjištěním nejsou odstraněny následky smlouvy a má zrušení neplatné smlouvy, jehož se žaloba domáhá, jen význam určení právního poměru mezi stranami se zřetelem k řečené smlouvě. Jde tedy o žalobu určovací ve smyslu § 228 c. ř. s. Žalobu takovou lze však podle tohoto zákonného ustanovení podati jen, má-li žalující strana právní zájem na tom, by právní poměr byl co nejdříve najisto postaven soudním rozhodnutím. Tento právní zájem žalobkyně ani netvrdila ani neprokázala. Uvedla sice, že jí sporný byt byl odkázán k bezplatnému užívání k zajištění její existence. Tím však jest opodstatněn jen hmotný zájem žalobkyně na zjištění neplatnosti smlouvy, již se bytu vzdala, nikoliv zájem právní, který vyžaduje právní vztah ke zjištění. Žalobkyně neuvedla okolnosti, které by byly v právní souvislosti s uplatňovanou neplatností smlouvy. Není tu proto předpokladu určovací žaloby podle § 228 c. ř. s., právního zájmu, takže věc byla prvním soudem nesprávně posouzena po stránce právní, když přes to žalobě vyhověl.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc k případnému dalšímu jednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Dovolatelce nelze přisvědčiti, pokud zastává názor, že odvolací soud nebyl podle § 462 c. ř. s. oprávněn zamítnouti žalobu pro nedostatek podmínek určovací žaloby, jelikož tento nedostatek nebyl uplatněn jako odvolací důvod. Nároky určovací mohou býti jen za podmínek § 228 c. ř. s. předmětem samostatné žaloby a soudního rozhodování. Předpis tento jest povahy vízíci, strany nemohou ani výslovnou dohodou ani opomenutím námitek učiniti nežalovatelný nárok žalovatelným. Na soudu jest, by z úřadu zkoumal, zda žalobce má na požadovaném určení nutkavý právní zájem. Činnost jeho jest právním posuzováním, při němž soud vyšší stolice není vázán ani názorem stran ani názorem nižšího soudu. Může proto odvolací soud zamítnouti určovací žalobu pro nedostatek nutkavého právního zájmu, když procesní soud tento nedostatek přehlédl nebo byl jiného právního názoru, a žalovaný domáhá se sice odvoláním zamítnutí žaloby, ale z jiného právního důvodu. Rozhodnutí odvolacího soudu nevybočuje z mezí odvolacích návrhů podle § 462 c. ř. s. Přes to jest dovolání opodstatněno. Odvolací soud přiznává žalobkyni hmotný zájem na navrhovaném prohlášení smlouvy, již se vzdala služebnosti bytu, za neplatnou, ale zamítl žalobu, poněvadž prý žalobkyně nepřednesla okolnosti, které by byly v právní souvislosti s tvrzenou neplatností smlouvy, netvrdila a neprokázala právní zájem na navrhovaném určení. Podle § 228 c. ř. s. nezáleží na tom, zda žalobce tvrdil právní zájem, nýbrž zda má nutkavý právní zájem, zda přednesl a při popření prokázal skutkové okolnosti, ze kterých právní zájem vyvěrá. Když, jak sám odvolací soud uznává, žalobkyně přednesla skutečnosti, které dokazují její hospodářský zájem na navrhovaném určení, prokázala i zájem právní, neboť hmotný prospěch plynoucí z vymáha-

ného doživotního užívání bytu není oddělitelný od práva na toto užívání, tedy od zájmu právního. »Majetkoprávní zájem projevuje se skoro vždy jako zájem hospodářský, finanční, Tento není snad protějškem zájmu právního, není ani zvláštní jeho odrudou, nýbrž jen přepočtením měny právní na měnu hospodářskou, promítnutím právního nároku do hospodářské sféry. Kdo dokáže legitimní peněžní zájem na pokud možno brzkém určení, prokázal právní zájem.« Klein, Vorlesungen, str. 195. Pro nedostatek právního zájmu byla žaloba zamítnuta neprávem. Pochybnější by bylo, zda lze žalobkyni vůbec přiznati bezodkladný zájem na určení tvrzené neplatnosti smlouvy ze dne 25. ledna 1917, ana může žalovati již také o plnění, jež bude právním důsledkem neplatnosti smlouvy, tedy o navrácení do předešlého stavu. Ale ani s tohoto hlediska není podaná určovací žaloba nepřijatelná. Možnost žaloby o plnění vylučuje sice zpravidla žalobu určovací, nikoli však ve všech případech. Nedovolenou jest určovací žaloba, kde by nesloužila potřebám praktického života, nýbrž zbytečnému rozmnožování sporů (srovnej rozhodnutí čis. 4498, 8992 sb. n. s.). Kde se jí zjednává pevný právní základ pro právní vztahy stran a sleduje se samostatný rozumný účel, jest přípustná bez ohledu na to, zda lze žalovati též o plnění. To platí zejména v případech, kde oněmi nároky, jež by po případě mohly býti již nyní vymáhány žalobou o plnění, není vyčerpán celý obsah a dosah sporného právního poměru. V souzeném případě jde o právní poměr, jenž jest časově obmezen jen provdáním nebo smrtí žalobkyně. Hmotnou a právní podmínkou žaloby o plnění bude podle § 877 obč. zák., by žalobkyně vrátila, co obdržela za vzdání se služebnosti. Předmět žaloby o plnění bude dále záviseti na celé řadě skutečností, jež ve sporu určovacím nepřicházejí v úvahu, tak na příklad na nájemních právech, kterých nabýly ke spornému bytu zatím třetí osoby. Pro trvalost právního poměru, jenž má býti určen, a pro obtíže, s nimiž bude spojena žaloba o plnění, nelze žalobkyni upříti zájem, by bylo již předem, dříve než se rozhodne o dalších krocích proti žalovanému, rozhodnuto, zda smlouva ze dne 25. ledna 1917 jest platnou a zda jí dosud přísluší právo na sporný byt.

Čís. 10156.

Vlastník domu není povinen, by udržoval chodník ve schůdném stavu i v pozdních hodinách večerních, v noci a v nejčasnějších hodinách ranních.

(Rozh. ze dne 19. září 1930, Rv I 1219/30.)

Žalobkyně sklouzla časně ráno na neposypaném chodníku před domem žalovaných a poranila se. Žaloba proti majitelům domu o odškodnění byla zamítnuta soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

V případě, o nějž jde, udál se úraz dne 10. prosince asi o 5. hodině ranní. Zjištěno jest, že chodník byl dne 9. prosince 1927 posypán, za-